

„Soča“ izhaja vsak četrtrek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in ravno takopri „poslanicah“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za večje črke po prostoru.

SOČA

Glasiló slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici, pri Paternolliju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Uredništvo, oziroma upravništvo v Paternollijevi tiskarni v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepromožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Deželni zbor goriški.

Četrta seja 10. septembra. — Gorjup poroča o načrtu postave zastran naprave novih zemljišnih knjig na Goriškem.

Splošne razprave se udeležita samo dr. Lavrič in vladni specialni zastopnik o tej zadevi, svetovalec tržaške nadsodnije, dr. Defacis. Dr. Lavrič je govoril blizu tako le:

Gospoda! Prosil sem besede, da se opravičim, ker sem v odseku in bom tudi danes glasoval za ta načrt postave, akopram je malo primeren pravnim razmeram in dejanskim okoliščinam naše dežele, katere sogledu naprave zemljiških knjig prav zamotane. Posebno se je bati, da bode važno in težavno to delo prepočasno napredovalo, če ga bodo imele izvrševati naše z opraviči uže sedaj zadosti obložene okrajne sodnije. Tudi nij prevideti, kako dobimo za 12 sednij zvedencev, ki so temu posebnemu delu kos.

Z ozirom na te in druge Vam znane okoliščnosti je deželni zbor leta 1869 v svojem načrtu sklenil, da se ima to delo zaupati posebnim ad hoc sestavljenim komisijam. Tudi vaš odsek nij hotel popustiti tega načela, in je ministerstvu pravosodja predložil, naj se naprava zemljiških knjig zaupa tim komisijam, za vsako glavarstvo ena in štita naj bi vse delovanje nadzorovala. Toda gospod minister je to odločno odrekel, in je odločil se nekatere druge popravke; zatoraj smo zdaj prisiljeni, ali potrditi načrt, kakoršen je, ali pa se izpostaviti nevarnosti, da ne dobimo družega načrta, ker nij so, kakor se zdi, na Dunaji ugodni zemljiškim knjigam, v katerih bo skoro vsaka katastralna parcela samostalna zemljeknjižna stvar.

Zares jako je obžalovati, da se poslanci tako na steno pritisejo, in je tem žalostnejše, ker se nigdar nij tako ravnanje v Avstriji obrodilo dobrega sadu.

Da bi pa preje omenjeni nevarnosti izpostavili Slovence na Goriškem, te odgovornosti ne morem in nočem prevzeti, kajti zemljiške knjige so našim posednikom silno potrebne, in silna ta potreba je od dneva do dneva večja. Saj vam je znano, gospoda, kako je težavno našim posednikom dobivati denarja v zajem, če so v silah in stiskah; kedo izmed njih nij bil v sedanjih hudih letih v takem sitnem položaju? Težavno jim je to pa le zaradi tega, ker večidel nijso kot lastniki vpisani v javnih goriških knjigah. Vsled tega dobivajo denar v zajem le, če podpišejo menjice odenhom; ali

če prodajo za v primeri majhen znesek kako zemljišče, in si ohranijo pravico rešila. Večidel ne morejo zemljišče rešiti, in menjice ne plačati; torej so reveži v prvem kakor v drugem slučaju in mnogo izmed njih obloža. Vsem hudim, celo pogubnim razmeram se prijde v okom le s tem, da se zemljiške knjige napravijo, in da sme v njih vsaka pare številka biti samostalna zemljeknjižna stvar. Po tem načrtu je vsaj to pripuščeno; zato in da se delo le hitro začne, bodem glasoval za vladni predlog, kakoršen je.

Pa še nekaj mi je na sreči. Želel sem namreč, da bi se bil postavil pristavil še ta §. „Zemljiške knjige se imajo napraviti in potem voditi za italijanske občine v italijanskem, za slovenske občine v slovenskem jeziku.“

Na to se mi je odgovarjalo, da se to samo po sebi razume, in da nigdar tega ne dovoli ministerstvo pravosodja. Ker smo uže v takem položaju, nočem tudi danes ne staviti dotičnega predloga; ali uže zdaj protestujem v imenu svojih volilcev soper to, da bi se nove zemljiške knjige v drugem jeziku osnovala in potem vodile kakor v slovenskem jeziku za slovenske občine.

Konečno prosim gospoda vladnega komisarja, naj bi javno prebral odgovor, katerega je dobil od gospoda ministra pravosodja glede stroškov, katere ima država za napravo teh knjig prevzeti.

Vladni zastopnik, dr. Defacis, zagotavlja, da je načrt postave primeren tukajšnjim razmeram in da nij res, da bi vlada v enako posilno stanje delala deželni zbor; da se bo lahko še pozneje s posebnimi postavami kaj spremenilo, ako bi se to pri izvrševanju za potrebno spoznalo, in da se bo ministerstvo glede jezika v svojih instrukcijah oziralo na željo in posebno razmere naše dežele. Zadnjič prebere pasus ministrovega odgovora, da bo država plačala stroške, za kolikor jih postava ne nalaga občinam.

Na to se postava potrdi en bloc v drugem in tudi v zadnjem branji.

Dr. Abram bere poročilo finančnega odseka o proračunih za l. 1875 sledečih zalogov: Glavnega zaloga za uboge, stipendijskega zaloga, deželno-občinskega zaloga, za ranjene in bolne vojake, zaloga werdenberskih stipendijev, gospinskega zaloga, zaloga za gozdorejo, — katere potrdi zbor brez razprave.

Enako se potrdita tudi računski sklepa šolskega zaloga in zaloga werdenberskih stipendijev za leta 1873 po predlogih finančnega odseka (Poročevalec Candus i.)

Predlog dež. odbora, da naj se vrstí cesta od Flumičela do morozinskega otoka mej skladowne in da se dovoli carvinjanskemu cestnemu odboru 2000 glđ. podpore za izdelanje ove ceste, izroči zbor peticijskemu odseku.

Postava o zemljiških knjigah,

katere je dež. odbor sprejel v seji dne 10 t. m. se glasi:

§. 1. V pokneženi grofiji Goriški in Gradiški se imajo napraviti zemljiške knjige. Naprava se izvrši uradno in ima obsegati vse delo to deželo brez razločka, ali so sedaj vpisane v goriško deželno knjigo, v posebna zemljiška knjige, ali v notifikke, ali nijso še vpisane v nobeno javno knjigo. §. 2. V zemljiške knjige so imajo sprejeti vse med mejami poknežene grofije Goriške in Gradiške ležeče nepremakljive in vse pravice prištete nepremakljivi rečem. Izključeno je javno blago in ono nepremakljive, katere imajo biti predmet kakšne železnice ali rudarske knjige. §. 3. Zemljeknjižni vložki, ki obsegajo nepremakljive ene katastralne občine, imajo biti skupaj ena glavna knjiga. Ako razvidnost tirja, sme se za bolj velike mestne občine napraviti več krajema omejenih oddelkov, za katere se napravi po ena glavna knjiga. Kadar treba, se napravijo dokladni zvezki in sicer za vsako glavno knjigo posebej. §. 4. V sak zemljeknjižni vložek ima praviloma obsegati eno zemljeknjižno stvar. Vendar se sme več zemljeknjižnih stvari istega lastnika vpisati v en vložek, če se nij bati, da nastane iz tega kakšna zmešnjava v zemljiški knjigi. §. 5. Vsaka nepremakljiva, ki je fizično ena celota, more biti samostalna zemljeknjižna stvar. Več nepremakljiv istega lastnika se sme le tedaj zediniti v eno zemljeknjižno stvar, če nijso razno obtežene, in če tudi nij raznosti glede na utesnitve lastniške pravice, ali pa, če se pri zedinjenju odpravijo ovirajoči mu zadržki. §. 6. Vsak zemljeknjižni vložek obsega popisovalni list nepremakljive, lastniški list, in list bremen. §. 7. V popisovalnem listu se imajo navesti vsi deli ene zemljeknjižne stvari in one stvarne pravice, ki so v zvezi z lastjo zemljeknjižne stvari ali kakšnega nje dela. Zaznamba delov ene zemljeknjižne stvari mora se vjemati še zaznambami katastra in katastralne mape. Ako je zemljeknjižna stvar občno poznana po kakem določenem

LISTEK.

Topografija goriške dežele za časa Rimljanov.

(Konec.)

Iz Akvileje na Grad peljala je cesta po suhem do sipine Gorgo, ki je bila za časa Rimljanov polotok in je dalje proti jugu segala. Od tod je bil most na Grad. Poprej je bil morski breg blizu Akvileje. Začel je z današnjim otokom S. Giuliano blizu Porto Buso; šel je dalje do otoka Montone in S. Marko, obrnil se je proti jugu k otoku (takrat polotoku) Gorgo in dalje do Centenare. Vse to obrežje je bilo peščeno, sipine so se vrstile in pred njimi so ležali tudi poprej otoki, kakor n. pr. Grad. Lagune med bregom in otoki bile so poprej manje. Vode so nanese vedno več peska in glena seboj in tako se je obrežje naprej pomaknilo in pred njim je nastala druga vrsta otokov. Prvotni otoki bili so veliko večji, nego zdaj (Grad je le še $\frac{3}{4}$ ital. milje dolg in $\frac{1}{2}$ širok.) bili so jako obljudeji, nahajali so se ondaj gozdi, travniki in vrti, poljedelstvo je cvetelo. Zdaj je le še otok Grad obljuden (2800 prebivalcev,) na drugih raste trs, jedva se prikaže kaka travica.

Kakor nam je o starej Akvileji deloma iz popisov, deloma iz najdenih razvalin in ostankov mnogo znano, tako borne so vesti, ki je imamo o drugih naselbinah

naše dežele za časa Rimljanov. Nekatere so gotovo še le oni sezidali, druge so pa tudi poprej obstajale. Rimljanske naselbine so bile le ob glavnih cestah, za katere so novi gospodarji dobro skrbeli. Avgust je ukazal stare popraviti in nove zidati. Zlasti imenitne so bile tri: Prva cesta peljala je nad notranjim zalivom jadranskega morja po Krasu v Tersat in Sisek. Na tej cesti ima (zaznamovan) Itinerarium Antoninum XII miljar od Ogleja zaznamovano postajo „Fonte Timavi.“ Peutingerjeva tabela ima na tem mestu poslopje, kipo menja toplice. Tudi Plinij (II. 103 in III. 26) je omenja „calides fontes Timavi.“ Še zdaj so toplice ondaj blizu (tržiške). Krasna okolica („arva Timavi“) bila je polna lepih poslopij in vrtov, Strabon (V. 89) omenja Diomedovega hrama s prijaznim logom, ki se je „Timavum“ imenoval. Kder je sedaj cerkev sv. Jvana, stal je Dijanin hram z logom. Tudi Janona je imela svoj gaj. Pred izlivom Timave ležali so otoki „insulae clarae“ z mineralnimi studenci.

Ob isti cesti zaznamovana je postaja Anesica XVI miljar od Timave. Hitzinger (Mittheilungen des hist. Ver. f. Krain 1854 pag. 4) misli, da je zdaj Sežana na istem mestu. A brkožne je ležala ta postaja uže zunaj naše dežele, morda pri sedanjih Občinah nad Trstom.

Stari pisatelji pogosto omenjajo Pucinum (Paul Diacon ga imenuje Pontium,) sedanjaj Devin. Ptolomej stavi svoj Ποντινον v sredo Istre. Gledal bi se predznil trditi, da Pucinum ravno isto pomenja, kar Devin (Magdeburg, Mädchenfestung, t. j. nepremagana trdnjava), ker „puerca, puea“ ima isti pomen, kakor deva. Pri De-

vinu je stal morski svetilnik. Devinsko vino je bilo tudi starim kot posebno dobro znano pod imenom „vinum Pucinum.“

Druga važnejša cesta, „via Posthumia“ imenovana, peljala je proti severovzhodu od Akvileje do Majnice in od tod po vipavske doline čez Hrušico na Aemona. Na tej cesti omenja kot prvo postajo Itin. Hierosolimanum Ad XI. (i. e. lapidem) XI miljar (2 $\frac{1}{2}$ milj) od Akvileje, blizu Gradiške. Druga postaja (na Peutingerjevi tabeli zaznamovana) bila je Ponte „Sontii“ pri Majnici, kder je bil most čez Sočo. Tukaj je premagal gotiški kralj Theodorik I. aprila 489 Odoakerja, kralja Herulov.

Tretja postaja je „Ad Fornulos, Mutatio“ (Itin. Hierosl) O njenej legi so različna mnenja. Kocjančič (Drobtince nabrane po Goriškem v Arhivu za jugosl. povestnico. III. pag. 223 i. d.) meni, da leži sedaj ondaj Šenpas in Hitzinger (Mittheilungen 1854) „Pervacina ali Šenpas. Bržkone je resničnejše, da leži na mestu rimljanske postaje stara vas Vogersko (Hungersbach) se svojim zgodovinskim imenom, ker cesta je peljala od Soče čez Vertojbo in Vogersko v Črniče in od tod dalje po Vipavi.

Četrta postaja na tej cesti je „Fluvio frigido“ (Itin. Antonini in Peutingerj. tab.) Itiner. Hierosolimanum ima zapisano „Castrum Mutatio. Inde sunt Alpes Juliae“; XII miljar od Fornulos. Zadnje ime nam priča, da je bila tukaj rimska trdnjava. Sedaj je na onem mestu Ajdovščina (tudi zgodovinsko ime), Schönleben in Valvazor trdita, da se more v Ajdovščini še

imeni, mora se to imé navesti v nadpisu popisovalnega lista. V tem nadpisu ima biti tudi razvidno, ali je zemljeknjižna stvar v razmerji različenem od polne lasti. §. 8. Vsaka sprememba v popisovalnem listu, katera nastane po kakem vpisu v drugem listu, ima se uradno zaznamiti tudi na popisovalnem listu. Ako se zemljiska služnost vpiše v vložek služne nepremakljine, ima se to, kakor tudi vsaka prememba vpisa uradno ob enem z vpisom zaznamiti na popisovalnem listu gospodovalne nepremakljine. §. 9. List lastnin ima navesti lastniške pravice kakor tudi one utesnitve, katerim je lastnik za svojo osebo podvržen glede svobodnega oskrbovanja svojega premoženja. Vrh tega ima biti razvidna v listu lastnin vsaka utesnitve pravice svobodno ravnati, bodi s celo zemljeknjižno stvarjo, ali s kakim nje delom, katera se ima vpisati v list bremen, in zadeva vsakega lastnika. §. 10. List bremen ima navesti vse kako nepremakljino obtežujoče stvarne pravice, kakor tudi na teh pravicah pridobljene pravice, dalje rešilno-kupne, predkupne in rabokupne pravice in tako utesnitve pravice svobodno ravnati s celo zemljeknjižno stvarjo, ali s kakim nje delom, katerim je vsak lastnik obtežen nepremakljino podvržen. §. 11. Če obsega isti vložek več zemljeknjižnih stvari, morajo se vpisi za vsako zemljeknjižno stvar na popisovalnem listu krajno ločiti, na drugih dveh listih pa za vse zemljeknjižne stvari v zaporedni vrsti izvrševati. Vsaka teh zemljeknjižnih stvari dobi v popisevalnem listu posebno zaporedno številko, na katero se je sklicevati pri vseh vpisih zadevajočih isto zemljeknjižno stvar, naj se to zgodi na listu lastnin ali na listu bremen; pri tem sklicevanju se imajo te zaporedne številke tudi v črkah zapisovati. Če se zemljeknjižna stvar, ki je z drugimi vred zapopadena v istem vložku, prenese v drug vložek, imajo se h krati prenesti vsi to zemljeknjižno stvar zadevajoči vpisi. §. 12. Za vsako glavno knjigo se imajo pisati kazala zadevajoča v njej zapopadene zemljeknjižne stvari, kakor tudi osebe, za katere in proti katerim se vpisi izvršujejo. §. 13. Nabira pisem se ima za vse glavne knjige ene sodnije skupno voditi.

(Dalje prihod.)

Dopisi.

V Gorici 17. sept. (Izv. dop.) Naš deželni zbor je imel v tej sedaji, ki traja uže blizu 1 mesec, še le 3 seje: ta teden, petek in saboto, bodo zopet dvakrat zborovali naši poslanci in če ne uže ta teden, bodo naš zbor skoro gotovo sklenel v začetku prihodnjega tedna. Letošnje seje so se vršile prav mirno brez vsake debate: ko ne bi bil dr. Lavrič v zadnji seji pred, ko je bila postava o zemljiščnih knjigah en bloc sprejeta, vladi povedal, kar je imel na srcu in kar počel vsacega svobodoljuba, da ona namreč poslance na zid pritiska, kder more, ne bi bili slišali do zdaj niti enega govora v tisti dvorani, kder so bile nekdanj prave parlamentarne bitke. Da je vladni komissar poskusil vlado oprati, kolikor je bilo v moči besede, to je naravno: vkljub temu pa smo gotovi, da nij nobenega poslanca preveril, da nij vse to gola resnica, kar je dr. Lavrič neustrašljivo izrekel. Dozdevati se nam hoče, da v prihodnjih dveh ali treh sejah ne bo nobene interessantne debate, razen one, ki se tiče prošnje mestnega starešinstva goriškega, da bi mu dež. zbor dovolil najeti posojilo od 750000 gold. za nujna in važna dela v mestu. — Kakor smo uže večkrat omenili, je nov vodotok, po tem kopelji, nov mirodvor za našo mesto uprašanje velike važnosti, skoro bi rekli uprašanje srečnejše bodočnosti. — Vendar pa se sliši, da je v deželnozbornih krogih, posebno pa v odboru veliko nasprotstvo tem projektom in posojilu. — Nekateri

gospodje stare ekonomične šole naravnost trdijo, da vsega tega Gorica ne potrebuje; drugi zopet pravijo, da bi moralo starešinstvo predložiti natučne načrte novih del. Kar se tiče prvih, jim moramo naravnost povedati, da prvič okoliščin dobro ne poznajo, drugič da stojijo na jako ozkem stališču glede narodnega gospodarstva in tretjič, da ne želijo Gorici takega napredka, kakoršnega zasluži zbog svoje naravne krasote in klimatičnega predstva. — Zahtev drugih pa ne moremo prav razumeti, ker znano nam je, da so druga mesta, ne dosti večja od Gorice, kontrahirala velika posojila samo za ozaljšanje in luksus in vendar jim nij bilo potreba predlagati dež. odobrom natančnih načrtov, kateri uže sami na sebi toliko stanejo, da jih ne bo nobeden varčen gospodar dal poprej izdelati, dokler nijma popolne gotovosti, da dobi potrebnega denara.

Kedor skuša v rodbini, kako težko in s kako zamudo časa je v Gorici dobiti po letu en „škar“ vode, kedor je tudi toliko napredoval, da mu je postala dobra kopelj vsakdanja potreba, ta mora priznati, da v Gorici potrebujemo uže zdaj dvakrat toliko vode, kakor jo imamo, negledé na napredek in razvitek mesta od leta do leta. Kedor ve, kakor mora vedeti vsak Goričan, da se mesto zmerom širi proti kolodvoru in da je v higieničnem in estetičnem obziru jako slabo, da ravno v najvažnejšem delu mesta stoji mirodvor, ta mora priznati, da je silno potrebno, da se mirodvor od ondot preloži na drugi daljnější kraj. Ta in še druga dela so tedaj v našem mestu silno potrebna, če hoče Gorica res postati zdravilen kraj, za kakoršnega se uže zdaj po svetu razglasa. In če mora eno mesto na kaj takega misliti, mora to gotovo po naravi srečna Gorica in ravno zaradi tega ne sme zamuditi prilike, ne sme tresti se za denar, kateri mu ima kesneje lepe obresti donasati. Naj naši poslanci mislijo na rokodelca, na goriškega kmeta; koliko bode enemu in drugemu uže mej delom novih naprav novega zaslužka vzrastlo; naša slovenska okolica bode o! onih 750000 gold. gotovo mnogo zaslužila, pa prav malo ali nič donasala k odplačilu tega dolga. In če bo Gorica rastle ter postala zdravilen kraj v pravem pomenu, po tem bode tudi naš kmet vse svoje pridelke v mestu še boljše prodal, kakor jih do zdaj prodaja.

Kor je tedaj očividno, da bo po mestnem posojilu dobljen denar v domačih rokah ostal ter domači obrtniki v korist prišel in da je strošek opravičen in po nikakom neplodno zavržen, smo več ko prepričani, da bodo naši slovenski poslanci za posojilo in za vse druge postavbe glasovali, ki se nanašajo na pokritje posojila, in to negledé na agitacijo neke goriške mogočne koterije, ki le iz osebne koristi in zavisti na vse kriplje agituje proti prošnji goriškega mestnega starešinstva.

Naj naši poslanci še enkrat dokažejo Goričanom, da vso pomoč Gorica dobiva le o! Slovencev in ne od Furlanije, katera se za goriške koristi ravno toliko zanima, kolikor je dopadljivo nekemu goriškemu advokatu in pa posestniku nemške agrarne kolonije na Furlanskem.

Kor uže ravno govorimo o naših poslancih, naj nam bode tudi dovoljeno spomniti jih na lanske interpellacije, na katere vlada dozdej še nij odgovorila in morda tudi ne bode; ali ne mislijo poslanci posvariti letos vlade zaradi tega zanemarjenja in ali ne bodo stavili naši poslanci uže v našem listu nasvetovane nove interpellacije? Na vsak način se nadejamo, da se bode še v zadnjih sejah kaj zgodilo.

Tudi smo radovedni kacega ravnatelja bo vlada imenovala namesto umrlega Gattija, katerega prezgodnje smrti je menda neko imenovanje dosti krivo; saj taka je vox populi.

movane na tabeli in nasprotno. Danes je gotovo, da je ta cesta peljala čez Predel in ne čez Pontebo uže zaradi daljave CXI Millia passum (22. 2 g. m.), katera eliuo le po tej črti med Akvilejo in Virunom toliko znaša (vseh dokazov ne morem tukaj navesti). Jla je ob Nedlži čez Kormin, Čedad, Staroselo, Kobarid, Belec, Predel in Beljak. Prva postaja te ceste na Goriškem bila je „Ad Silanos XXXV (Peut. t.)“. Če primerimo daljavo (7 geogr. m.), spoznati moramo v tej postaji današnje Staroselo*. Vendar so je zgodovinarji drugod iskali (Ankershofen, Jabornegg in Trstenjak Podkloštro, Katancsich in Linhart pri Idriji, Koejančič v Kanalu, Spruner pri sv. Luciji itd.) Kot prihodnjo postajo ima Itin. Antonini Larice XIX miljar od prejšnje (rekonstruirano.)Tudi to postajo so uže povsodi iskali. Katancsich je mislil na Kranj, Linhart na Loko, Reichhart (Thesaurus topogr.)zarad enakosti imen na Ladri (pri Kobaridu), Jabornegg na Zabnicu. Ankershofen na Tarviž (!), Czörnig na Log (pod Predelom), Spruner in Forbiger (Orbis terrarum antiquus) pa na Belec (Pletz.) Najverjetneje je zadnje, slasti če daljavo primerimo. „Larice“ (k mecesnu) imenovali so torej Rimljani svojo postajo sredi mecesnovega gozda blizu „smolene gore“ (Ms. Picis.)

To so kraji, kateri so nam po imenu znani. Paulus Dianus (VI, 51) ohranil nam je še ime „Cormones“ (Kormin), katerega „civitas“ imenuje in kder so po-

* Ljudje izgovarjajo „Starosedlo“, kar zopet dokazuje, da majo tudi Slovenci d pred l, kakor zapadni Slovani

Iz Črnič 9. sept. (Izv. dop.) Pri več ljudeh slišim pogovarjati se, zakaj je leto za letom mej ljudstvom več denarna kriza. O tem se največ govori o zimskem času, ko kmet doma pri ognji tiči: pritožujejo se vedno, da si ne morejo udolžiti nigrder denara za krvave potrebe, to je, da bi plačevali davke, živež, obleko in druge hišne potrebe. Nekodaj je bilo vse drugače, napravili smo malo dolžno pismo, in denar je bil tu, a šo tega nij bilo vselej treba. Sedaj ne doboš denara na posodo, ako ne zastaviš zemljišča do pogovorjenega časa.

Pisma pri tem pa mnogo stanejo in kmetovalce še v večje uboštvu pripravijo. Od kod pa izvira vse to? Od kar so dolžniki zapora oproščeni, se velike krivice gode. Zvijalni tatovi si na več krajih denar izposodijo in po tem premoženje pa svoji ženi pripisejo. Upniki ne vedo, kam se obrniti. Pametno bi bilo tedaj, da bi bila postava tukaj, ki bi velevala ženam ali drugim naslednikom to plačati, če ne pa v zapor. Urejenje zemljišnih knjig bi tudi tukaj mnogo pripomoglo, a gospodje v državnem zboru se raji poganjajo za vse drugo, nego za to, kar je potrebno.*

Iz Vipave 14. sept. (Izv. dop.) Kar je bilo uže pričakovati, to se je zgodilo. Narodni liberalci propali smo z veliko manjšino. Klerikalni kandidat Lavrenčič dobil je 30 glasov, liberalni Plešnar le 6, 2 glasa je dobil nemškutar Mulej, in enega pa dr. Ložar.

Lavrenčič je tedaj za deželnega poslanca izvoljen. No, saj pri taci okoliščinah tudi nij bilo drugače mogoče. Sram bi moralo klerikalec biti, ako bi ne bili sedaj zmagali. To so tudi oni sami prevideli, ter zaradi tega vse sile napeli, da se tem častnejše iz tega volilnega boja izšli. Po jezuitske paroli: „der zweck heiligt das mittel“ se nijso zbalii nobenega še tako nečastnega sredstva. Agitirali so uže začasa neumorno, a na skritem. Iz našega farova so se kakor po telegrafu razširjala povelja po okoliških kaplanjih. A to se je vršilo tako na tihem, da nihče še slutil nij. Na dan volitve se je pa cela „sveta“ kohorta sešla v našem trgu. Ta dan bi bil bolnik na vasi zastoj klial svojega dušnega pastirja, da bi ga previdel z večno popotnico. Uže na vse zgodaj je vse mirgolelo samih črnih. Opazovalen se je zdelo, kakor da bi videl toliko črnih vranov (uže veste pri kakaj priložnosti). Za naše vipavske volilce so bili brez skrbi, vedeli so vsled vilarne agitacije, ka bodo vsi klerikalnega kandidata volili. A ne pa tako, kar se tiče idrijskih volilcev. Na te je bil torej obrnen glavni naskok. In res se pada z dotičnim spremstvom naš stari gospod Juri, koji sicer vedno tiči v svojej farovski residenci, proti Vrhpolju čakati idrijskih volilcev. Pa ne brez uspeha. Kakor sem uže pred volitvo slišal, bilo je 17 idrijskih volilcev obljubilo g. Plešnarju svoje glasove. A naš Juri jih je znal uže tako obdelovati in pregovarjati, da je od teh 17-tih pridobil nič menj kot 12 za Lavrenčiča, tako da jih le 5 zvestih ostalo g. Plešnarju. (Slava tej petorici!) Ostrmel sem, ko sem to zvedel. Nigdar bi si ne bil mislil, ka so idrijski volilci tako nestanovitni. Sramota! Pa kaj, saj jim je kaj lep vzgled dalneki njihovih dušnih pastirjev, ki jo bil zatrdno obljubil svoj glas g. Plešnarju, ga je pa potem dal g. Lavrenčiču. — Ko so bili enkrat klerikalci z glavnim naskokom na centrum srečni, šlo jim je zato, da tudi posamezna krdelica premagajo. To so pa baš dosegli se strašanskim pritiskom pri volitvi. In pri takem agitiranju se nij čuditi, da so klerikalci dobili tako večino.

V tretji seji dež. zbora je vendar enkrat ta rešena: sprejeta je postava o zemljišnih knjigah, kakor jo je ministerstvo nasvetovalo; torej potrpite malo. Ured.

šestnajst stolpov zaslediti, sedem se jih še dobro pozna. — Prihodnja postaja je „In Alpe Julia“ na Hrušici, a uže zunaj Goriškega.

Tretja glavna cesta, ki je šla čez Goriško, je ona iz Ogleja v Virunum, tako imenovana „Via Belojo.“ Zaznamovana je na Peutingerjevej tabeli in Itin. Antonini zaznamuje njene postaje. Morda je nij ene ceste, o kateri bi se bilo toliko ugibalo, kodi je prav za prav peljala. Zaradi podobnosti imen Belojo in Bela (Fella) mislil je Muhar (Das römische Noricum) in za njim tudi drugi (kakor Jabornegg, Kärntens röm. Alterth. Klagft 1870), da je držala ta cesta čez Pontebo in Beljak (Santicum) v Virun (na gospasvetskem polji). Drugi pa so mislili, da je le ona cesta, katere postaje Itin. Antonini naznanja, čez Pontebo držala, a da je cesta na Peutingerjevej tabeli od te različna in da se mora drugde iskati. Tako jo pelja Katancsich (Orbis antiquus, Buda 1824) in po njem Linhart čez mali Golak, Idrijo, Kranj in dalje po Kokri v Virun. Spruner (Atlas antiquus N.o VIII.) ima zaznamovano to cesto ob desnem bregu Soče do sv. Lucije in od tod ob Bači čez Petrovo brdo (ki mu je Oera ms), Radoljico in po Kokri v Virun. Pa uže Ankershofen (Handbuch der Gesch. Kärntens I. pg. 563) piše: „Jaz ne dvomim, da je cesta, katere postaje naznanja It. Antonini, in ona, ki je na Peutingerjevej tabeli zaznamovana, ena in ista.“ Uže Mannert (Geographie der Griechen und Römer III. pg. 644) je bil enakega mnenja. Če to priznamo, spoznati moramo tudi, da se oba vira eden drugega dopolnjujeta, in da so postaje, ki v itineraru manjkajo, zazna-

zneje oglejski patrijarhi nekoliko časa svoj sedež imeli. Gotovo je moral Krimin uže za časa Rimljanov zabeti se.

Razen naštetih glavnih cest bilo je v našej deželi gotovo še več tovornih, katere pa nam neso več znana. Le sem ter tja najde se še kak ostanek. Tako je ena peljala iz Razdrtega čez stari Gabrek, Divačo, Loko in Bizovico v Trst, ki se še vedno rimska cesta „ime-nuje. Enaki ostanki stare ceste nahajajo se čez potok Raša, Tomaj in Avber proti Občnam. (Primeri Hitzinger Mittheilungen 1854.)

Jako važna tovarna pot držala je od „Pons Son-“ ob levem bregu Soče navzgor do sv. Lucije in dalje ob Bači čez Grahovo, Bukovo in Cerkno na Loko. Ostan-ki ta poti se še sem ter tja poznajo (tako en most bli-zu Kanala). Pri sv. Luciji bilo je gotovo tudi staro utrjeno mesto, a njegovo ime do zdaj še nij znano. Trditev, pa je ondi stara Noreja stala, in kar je s tem v zvezi, je smešna. Nahajajo se pogosto denarji, srebrni in bakreni z latinskimi napisi ljudovlade in cesarstva, vsake sorte posode, železne palice, vile, kotle, srpi, ključavnice, gumba in raznoversten kinč iz prsti, svineca in železa. Izkopujejo se lonci se skrilimi pokriti, v katerih se nahajajo kosti, pepel, ogije itd. Bolje globoko v zemlji se najdejo zidovi in trami v razvalinah, sten in opeke s črkami CL. (Primeri Tomaž Ruttar, Priloge h Koejančičevim) drobtinam, Arkiv za jugo-slov. povestnico III. pag. 223—230). —

Simonides.*

* Za ta spis se Vam prav lepo zahvaljujemo i prosimo večkrat kaj začega. [Ured.]

Kaj se je pa storilo od naše liberalne strani? Na to odgovorjam: premalo. Če bi bili neustrahovano delovali, gotovo bi bili dosegli večjo majšino, če ne uže večino. G.g. liberalci! nekaj je, kar nas kot mora tlačiti. Združeni nismo, nam manjka voditelja. Zagotovljam vas, da ako bi imeli mi v Vipavi enega dr. Lavriča, gotovo ne bi bili pri vseh svojih agitacijah in dobrih okoliščinah klerikalci zmagali. A mi tega nimamo, in da to dosežemo treba poslej gledati. Saj ne manjka med nami tacihi mož, le zaupati moramo eden drugemu. Potem pa naj se naše duhovstvo le zapre v svoje farove in kaplanije, da se ne da v plen občenemu posmehu. Prašam: v kom obstoji pri nas klerikalna stranka? Zunaj popovstva nahajaš pri njej le en par mežnarjev in farških kimalcev in pa peščico nezavednih kmetov, ki se dajo slepo voditi. In večina sedanjih volilcev je obstajala iz tacihi ljudij. Gotovo bi bilo drugače, da so bili novi volilni možje izbrani. Če uže drugega ne, naj se naši liberalni možje zberejo v kako društvo, ki bi bilo filijala „Narodnega društva“ v Ljubljani, ter iz svoje sredine izvolijo moža, okoli kojega bi se vsi narodni liberalci zbirali. Mislim, da ta moj nasvet bi ne bil presmel.

Kar se pa o sobja g.g. kandidatov tiče, moramo konstatirati, da niti ena niti druga stranka ni bila prav izbirčna. G.g. idrijski volilec so prehitro kandidata postavili, pa niso Vipavci nič prašali, bi li bili oni s tem zadovoljni, ali ne. In baš to je bil prvi napačni korak. Dobro bi bilo, da bi se bili vsi liberalni volilci k volilnemu shodu sešli, bodi si tu ali kje drugod in tako si vsled porazumljenja kandidata postavili. A kakor sem jaz zapazil, so tukajšni volilec malo zaupanja stavili v g. Plešnarja. V tacihi okoliščinah nij bilo pač mogoče zmagati.

Zraven tega je pa še začela peščica tukajšnjih nemurjev med liberalci razprtijo delati, ker je silila g. Muleja za kandidata, tako da so bili naši volilec še bolj zbegani.

Nastane za zdaj prašanje, smo si mi Vipavci li kaj pridobili z novim deželnim poslancem. Na to odgovorjam: nič. Sicer bo pa uže tudi Lavrenčič v dež. zboru toliko storil, kot je naš Juri. Saj molčati in sedeti zna uže vsak. Prav za prav pa nij Lavrenčič nič drugega kot mrtvo orodje ljubljanskih prvakov, kar je bil tudi prejšnji naš poslanec. Da bi pa kako druge posebnosti za nas dosegel, to nam še na misel ne pride. Lavrenčič je uže dovolj izobražen, kar gre za kakega kmeta, a da nij za deželnega poslanca sposoben, to sam priznava.

Politični pregled.

Cesar se je vrnil iz Českega na Dunaj v Schönbrun; pred vrnitvijo je bil v Brandišu velik obed, pri katerem je cesar v naučenosti večih ruskih viših oficirjev napil ruskemu caru, ker je bil ravno tisti dan cara rojstni dan. Ta napitnica je znamenita in mogoče je vendar, da se niso ustavovercem zastoj hlačice tresle. — Cesar se je pred odhodom z Českega po namestniku Weberju zahvalil ljudstvu za izvrsten sprejem. — Klerikalni listi hočejo vedeti, da je cesar pri sprejemu duhovstva v Pragi kardinalu Schwarzenbergu obljubil, da bo po mogočnosti kat. cerkev varoval. — Ustavoverni listi pa tega nočejo verjeti; pa iz vsega kažejo, da ne vedo pri čem da so; njihovo cepetanje je uže smešno. Mej tem ko je istrski dež. zbor uže zaključen in tržaški in goriški zbor uže 1 m. sec. dnevuje, so vsi drugi dež. zbori še le 15. t. m. začeli letošnjo sesijo. — O vseh zborih nij nič važnega poročati, edino bi bilo to, da so Mladočehi in klerikalni pa tudi nekteri liberalni dež. poslanci iz južnega Tirola popustili passivno politiko in se bodo udeležili deželnozbornih sej. — Passivni tedaj ostanejo le še Staročehi in pa bukovinski federalisti pod vodstvom Petrina. — Ustavoverni listi, ko pišejo o dež. zborih, povdarjajo posebno malo vedljivost teh federalnih korporacij in se z neko zadovoljnostjo spominjajo direktnih volitev. — Pustimo jim veselje. Dež. zbori bodo zborovali do 15. oktobra; s tem dnevom pa začne zopet drž. zbor svoje delovanje.

Hrvatski sabor je sprejel novo tiskovno postavu, s katero zadobi hrvatsko časnikaštvo tako svobodo, kakoršna je v malokateri državi.

Na Francoskem so pri dopolnilni volitvi v departamentu Maine-et-Loire v kljub pritisku vlade sijajno z veliko večino zmagali republikanci se svojim kandidatom, kar je zopet dokaz, da večina Francozov spozna, da le v republiki je rešitev Francoske, kakor so to spoznali najslavnejši državniiki francoski. — Umrl je Guizot, pisatelj državni in velik učenjak francoski, bivši minister kralja Ludovika Filipa. Mnogo let je živel popolioma privatno in je postal jako star, blizo 90 let.

Na Španjskem so bili zadnji čas Karliski večkrat prav dobro tepeni; republikanska vojska je stopila zopet v akcijo in nadejati se je, da vendar enkrat izžene to druhal iz nesrečne španjske zemlje. — Ko sta se naš in nemški poslanik peljala v Madrid, so Karliski na vlak streljali, kar je še večji dokaz, da so Karliski pravi tolovaji. Kmalu bo Serrano sklical korteze, kateri bodo republiko kot definitivno vlado na Španjskem proglasili.

Srbski knez Milan se je v Švici sešel pret. teden z ruskim drž. kancelarjem Gorčakovim.

Turška se močno oborožuje, naroča v enomer mnogo novih kanonov in drugega vojnega orožja in postavlja tudi mnogo vojakov proti srbski in rumunski meji. Vse to kaže, da se Turčija močno boji lastnih vazalov in da se bliža kaka katastrofa.

Razne vesti.

(Oznaniilo) C. K. deželno namestništvo v Trstu poslalo je sledeči poziv: „16. avgusta t. l. je pokončal ogenj 19 hiš z družimi poslopji vred v vasi Čepovan, v občini enacega imena, v goriškem okraji. Zgorela je vsa klaja, veliko uže spravljeneža žita, polišja in obleke. Koda je okoli 20.000 goldinarjev in mnogo rodovin je zgubilo vse premakljivo premoženje. Nesreča je zadela vaščane toliko hujše, ker ste bili le dve pogoreli hiši zavarovani. Deželno namestništvo uvaja glede teh okoliščin nabiro milodarnih doneskov na Primorskem za poskodovane. Nabrani doneski naj se pošiljajo naravnost ali pa po okrajni gosposki okrajnemu glavarstvu v Gorici, katero da potrebna razglasila.“

(Vreme) je bilo zadnje dni jako neugodno na Goriškem; dež, toča in mráz. Posebno pa toča je blizo Kronberga, Solkana in po nekterih vipavskih krajih mnogo škode napravila. — Kmet je imel uže povsod najlepše nado na obilno trgateg; a če se vreme ne popravi in zopet ne pridejo lepi, topli dnovi, bo sicer še precej vina, pa slabšega, kakor navadno. Čudno je pa letošno vreme; če količkaj dežuje, je uže mráz, kakor v kesni jeseni; vsled tega se ljudje prehlade in nij čuda, da imamo zdaj v Gorici prav mnogo bolnikov.

(Vojaško) Polk Frane Karol se vine ta četrtek iz Postojne od vojaških vaj v Gorico, pa zopet odide v Gradec konec oktobra, kar Goričani obžalujejo zaradi izvrstne vojaške godbe in tudi zato, ker so bili vojakni in častniki tega polka dobri, mirni ljudje, ki so se pri nas uže popolnoma vdomačili. — Brambovci so 15. t. m. tudi dovršili vaje in se vrnili k domačim ognjiščem. Bilo jih je 900 prav lepih mož, samo častniki niso nič kaj posebne vojaške zunsajnosti, ker so večidel stari penzionisti in uradniki. — S takim častnikarstvom bo treba še dosti časa, predno se bodo naši brambovci mogli meriti s pruskimi.

(Mestno starešinstvo) je v zadnji seji mej dragim tudi sklenilo, da se preloži žitni trg iz Travnika na Plaščuto. — Nekam okorna je ta naredba; pa kaj se hoče, volilec je treba včasih zadovoljiti, da ostanejo zvesti.

(Imenovanje.) Nekakov dr. Alojzij Luber, supplant v Salzburgu, pride za rednega učitelja na goriško gimnazijo; njegov prednik za nemščino, dr. Hans Widmann, je ex officio prestavljen v Steyr na Gornje-Avstrijsko.

(Iz goriške okolice) se nam piše: Mladi človek hodil je v vipavsko dolino, v Osek, v vas, kar nij nič nenavadnega, dokler se nahajajo še ljubeča sreča. Ko so to vaški fantje zvedeli, jim se ve da nij bilo po volji in sklenili so, ako jim ženin primerne fantovščine ne plača, da ga o prvi priliki iz vasi s kamenjem požene. Mladi človek pride v vas in poklicati je dal načelnika fantov ter mu naročil, naj izpije 15 bokalov vina i naj ga po tem pri miru pustè. Fantje so pa še več izpili in sporočili so mu, ako vsaga ne plača, da bo de vkljub temu kamenjan.

A fantje so se zmotili, sami morajo plačati vse in zatorej hodijo vsako božjo noč kakor eigani po poteh, da bi kacega dobili, ki bi k njih dekletom hodil, in da bi ga po tem za fantovščino prijeli. To pač nij lepo, da človek še v domači deželi nij gotov svojega življenja, in da se ima domačih fantov kakor ponočnih tolovajev bati. Ali nijma slavno županstvo v tem obziru nobene moči?

(Banka Slovenija) je razpisala 15 % doplačila na akcijo; na vsako akcijo se mora plačati do 20. t. m. f. 15. — in 20 oktobra družih f. 15. — Kakor se nam zagotavlja, ima sedanji opravični svet resno voljo po varčnosti v administraciji in po nesebičnem patrijotičnem delovanju banko zopet na dobre noge postaviti. Tudi se sliši, da bo večina dolničarjev doplačala omenjenih 15 % in s tem bo banka zopet kredit pridobila. Če bodo rodoljubje ta narodni zavod na vse strani podpirali, je gotovo upati, da se ohrani in reši propada.

(Novo brošuro.) 44 strani obsegajočo, je zopet izdal v ital. jeziku učen gosp. dr. pl. Bizzarro. — Na prvo njegovo brošuro o Gisułfovi raki v starem mestu (Cividale) je neki prof. Arboit iz Vidna odgovoril in hotel dokazati, da dr. Bizzarro nijma prav, če dvomi nad čimilitastjo omenjene rake; a dr. Bizzarro mu zdaj z mnogimi citati srečnoveške zgodovine in z jako učeno, pa ostro-kritično razpravo natanjko dokazuje, da raket v Cividali nij Gisułfova, ampak kacega nižega longobardskega vojaka. Ker je v tej knjigi zopet interesantn kos longobardske in tudi nekoliko zgodovine starih Slovanov, priporočamo brošuro vsem inteligentnim kragom slovenskim; dobi se v vseh goriških knjigarnah po 20 soldov.

(Na tukajšnje kmetijsko šolo) se je dozdej oglasilo 6 slovenskih dijakov, jako pičlo število, kar moramo odslej toliko bolj obžalovati, ker ta šola postaja zdaj, ko ima več zemljišča na razpolaganje, zmerom bolj praktična in se tedaj zmerom bolj bliža svoji pravi svrhi.

Naši premožnejši poljedelci naj tedaj pridnejše pošiljajo sinove v to šolo; posebno pa tiste mladeniče, ki mislijo doma na premoženju obržati. — Kakor slišimo, se sprejmejo tudi taki slušatelji, ki ravno niso dovršili nižega oddelka kake srednje šole; torej tudi kak učenec iz ljudske šole lahko pristopi v važno kmetijsko šolo. — Starši ne bodite zanikerni, ne zamudite prilike še ugodnejše Vam dane po dež. stipendijah, ker tako skrbite za povzdigo lastne kmetije.

(Zakaj verna peča?) Iz Trsta se nam piše: Prišel je pretokli mesec kmet iz okolice v prodajalnico ter si dolgo zbira bele rute, da bi eno kupil. Ko mu štacunar po njegovi volji eno odreže, jo vendar naposled noče z lapa sprejeti, ampak stoprv po dolgem času odide z ruto v žepu. Ko isti kmet čez nekaj dni zopet v isto prodajalnico pride in se zopet tako čudno obnaša, zavpije mali dečko na njega: „Ali ste zopet tukaj slepar?“ ... V tem hipu plane v prodajalnico neki mamo gredoči duhovnik ves srdit, monč, da so njemu valjale te surove besede. Vse lepo pregovarjanje in izgovarjenje, da to nij njemu veljalo, nij nič pomagalo, nego obnašal se je še dalje tako bosno, kakor da bi bil zblaznil. Trgovec mu pa mirno da svoje ime in ga prosi, če ima kaj z njim opraviti, naj ga k sodniji pokliče. In res, gosp. duhovnik ga da pred sodnika poklicati, toda ko je prišel odločni dan, nij bilo gospoda duhovna, kateremu so se bile morda maj tem uže možjane ohladile. Vsakakako pa je isti dan velik škandal prouzročil, tako da so ljudje cele točne o tem „ožjem hlapcu“ prav pošteno govorili.

(Slovensko dramatično društvo) je imelo 12. t. m. v Ljubljani svoj 7. redni občni zbor. Tajnikovo poročilo kaže velik napredek tega društva, ne tako blagajnikovo in to vsled zanikernosti nas Slovencev. To društvo je za nas Slovence morda najvažnejše, pa vendar premalo podpirano. — Zjutrej pa vabim in prosim nujno narodnjake na Goriškem, naj pridno pristopajo in točno plačujejo letni donesek od samih 2. gold. V odbor dram. društva so na novo voljeni sledeči gosposdije: Murnik za predsednika, dr. Karel Bleiweis, prof. Erjavec, E. Gutman, Josip Jarčič, Frane Lovce, Janko Krtnik, Josip Noll, prof. Pleteršnik, dr. Staré in V. Valenta za odbornike.

(Glavnopravnost!) C. k. poštno ravateljstvo v Trstu, je imenovalo N. Palo, bivšega praktika v Krimu, po rodu Laha, neumetnega ne ene besede slovenskega jezika, uradnika v Mirnem, v čisto slovenski občini. — Nij čuditi se, da so bili slovenski kompetenti pri podeljenju one službe prezirani, saj se nij pripetilo prvkrat kaj enacega. Slovenci so povsod in vselej poslodnji.

Oznaniilo zaradi daril, ktera se imajo v jeseni 1874 v konkursnih postajah Pazinu, Gradiški, in Tolminu deliti konjem na plemo.

(Konec.)

1 Dele se a.) državna darila v zlatu od 1 do 10 cekinov. b.) Sreberne državne svetinje, ki na prvi strani kažejo doprsko podobo Njeg. c. in kr. apostolskega Velikanstva in na nasprotni strani imajo geslo: za dobro plemo in rejo konj, in c.) pohvalna pisma komisije, ki daje darila. 2. Z denarnim darilom se vselej da tudi svetinja. Če za darila nij denarja dovolj, dajo se za konje, ki so se spoznali vredni za darila, samo svetinje. Vsakemu darilu v denarju in vsaki svetinji se prida spričalo, ki zapopada konjev popis in zakaj je dobil darilo. Če nij denarja za darila in tudi ne svetinj, daje pismene pohvale komisija za darila 3. Kedor se odpove denarnemu darilu, temu se da svetinja z spričalom, v katerem se izreče, da so je denarnemu darilu odpovedal. 4. Državna rila se dele v deželah, kder so plemski okraji, da darila dobodo samo konji iz teh okrajev. 5. Državna darila se smejo deliti samo v rešnici darila vrednim konjem. 6. V primerljaju, če pri potezanju za državna darila posamezne vrste konj, katerim so določena darila (katere kobile, mlade kobile in žebčki) (točka 4) niso zmožne za darila, smejo se po poznejši vtrditvi prenesti

darila od ene konjske vrste na drugo, ali iz enega plemenskega okraja na drug okraj. 7. Pri darilih se mora gledati najpred na tiste konje, ki morejo po dobrem zarodu dokazati, da so dobri za plemo, in kateri so najspodobnejši polepsati in zboljšati konje v katerem kraju; v enakih razmerah ima se dati prednost konjem dokazanega dobrega rodu od tistih, katerih roč ni znan. 8. Denarno darilo se ne sme razdeliti med dva ali več konj, ki so bili spoznani darila vredni. 9. Vsak konjski vlastnik, ki je dobil darilo za konje za plemo, mora se s zavezo po priloženem obrazcu zavezati, da konja po dobljenem darilu še eno leto pridrži, in da ga pripelje pri prvem prihodnjem deljenju daril, če je še živ, in da denarno darilo brez ugovora povrne, če ne spolne obečanja, katero je dal v zavezi. Če se dokaže, da je konj, ki je dobil darilo, po nesreči, ali v slabem razvitku, postal nesposoben za plemo, ali da se je moral rezati, sme vlastnik obdržati darilo. 10. Za razsodbo darilne vrednosti poklicana komisija je sestavljena iz prvosednika deželne komisije za konjsko izrejevanje ali njegovega namestnika, ali, ko bi bila ta zadržana, iz okrajnega glavarja onega okraja, kamor spada konkursna postaja in iz udov, ki so za to določeni. 11. Kako so se delile svetinje, kakor tudi koliko konj se je pripeljalo, da bi dobili darila, to se oznani po deželnem časniku. 12. Za darila določeni kraj in dnevi so: V Pazinu za kopno Istro 3. oktobra. V Gradiški za južni del pokneženo grofije goriške in gradiške in za tržaško okolico 7. oktobra. V Tolminu za sodnijske okraje Bovec, Tolmin, Cerkno in Kanal 9. oktobra.

POSŁANICI*)

Gospodu Marku Vales-u kaplanu v Renčah!

V 36 l. „Soče“ me pozivljate v Vaši poslanici, da naj prekličem moj dopis v 34 l. „Soče“. Kaj vendar imate v glavi? vse drugo popred kakor — možjane. Meni da mislite, da moje moštvo je enako kakšno — babe — kali? Kar sem pisal, to Vam lahko z pričami dokazem, kedar Vam je drago. Konec vsega pa uprašam Vas, kedo je prepričal? kedo drugi kot Vi v 33 l. Glas-a? Jaz sem Vam le odgovoril na Vaš „pobožni“ dopis. Kaj mislite, da se bojim kaj Vašega groženja. Da se prepričate in ljudi obrate, to mi bodo še Vaši privrženci pričali, ker še nij teden preteklo, kar ste mojega sina javno na trgi prijeli, da se hočete pred sodnijo od obličja do obličja videti. Ako mislite citirati — tožito mene, jaz sem pod dopis podpisan, toraj tudi jaz odgovoren, ne pa nedolžnega prijimate, koji nij z dopisom v nobeni dotiki. Toliko za zdaj, pred sodnijo pa kaj več!

Renče 15. septemb. 1874.

Janez Pahor, župan,

Gospod Bonin!

Uže v zadnji poslanici sem izrekel, da sem pripravljen dokazati, da ste vi v šoli učence napravili, da so za vas kostanj iz ognja jemali. Kedor nij hotel podpisati tako, kakor ste vi hoteli, strgali ste mu listek; zatoraj so se bali drugače podpisati, kakor kar je vaša „komanda“ bila. Ako hočete bomo pri sodnji z vsem dokazom na mestu?

V prvo pa se moram uklanjati vaši veliki učenosti, kajti pisali ste veliko latisčino meni kot kmetu, gospodine! Da bi bil jaz pri očetih kapucinih, kakor ste bili vi, gotovo bi se bil toliko ali še bolje naučil. Zakaj niste ostali pri kapucinih, bili bi z vašo neizmerno bistro glavo morda uže kak „general definitor“; vaša velika učenost nij mej neumnimi kmeti na pravem mestu.

Za tretji laški razred ste vi misel sprožili, skovali prošnjo in še g. Ferlugo pripravili k temu, ker ste znali, da bo to prineslo komisarsko krono njemu in vi boste njegov faktični komisar. Hodila sta potem okoli, vpisovala kmete ter jim nesramno lagala, da bo učni jezik slovenski, laški pa le za predmet in sta tako v zvezi sleparila nevedneže, dokler nijsta na poštenjaka Požarja naletela; on se je procej izrazil, da ta prošnja nij nič vredna, ker je proti narodnosti slovenski in da je baš narobe po vaši izjavi. Vi dva sta hitro z 33. podpisali prošnjo predložila magistratu, akoravno ima rojanska fara 4000 duš, kar uže številke vaše goljufivo tihotapstvo dokazuje, da jo je z veseljem potrdil, akoravno je poslanec Nabrigoj na vse sleparije vaše in Ferlugove staršinstvo opozoril in dokazal, kar pa večina nasprotna naši narodnosti nij v ozir jemala. Vidite, da zmerom neresnico trdite in ljudi slepite!

Da ste nemoralen, ste dokazali v zadnji poslanici, ker potrdite, da ste res one nesramne besede govorili, in da ste pred nekaterimi leti v Barkoli mesto vina s... piti dali pošteni gospodini; tega bi še divjak ne napravil, ne pa ljudski učitelj. Kar pa se vaše osobne hvale tiče, hočemo preresetati, vaše puhle fraze in ničevosti do najviše stopinje. Da ste vi kot učitelj morali učiti vaše šolarje, to je uže dolžnost vaša, zato ste plačani. Antonijo Ferlugo ste vi žalibog tako naučili, kot kak mazač bolnike zdravi; bolj bi bilo zopet, da bi ne bila vašega nauka potrebovala; razkril bi rad več o uspehu vašega podučevanja pri njej, toda zaradi njene poštenosti in ro-

doljubja zamolčim. Tako je, vidite, doktor skaza, vi bi morda učili vse predmete srednjih, viših in ljudskih šol?

Janeza Soviča ste preživili vi in to lahko, ker ste dobili dovolj hrane za njega iz Istrije. Rusconi je bil prej pri Ekartu v Trstu, potem se le je prišel k vam v šolo, da ste ga vedno podučevali, in mojemu prijatelju se je potožil ravno oče učenca, da uže toliko časa hodi na podučevanje, pa žalibog slab uspeh; da ga nij ranjki oče doma začel podučevati, bi bili vsi vaši čudeži osramočeni. Da ste večerno šolo nekaj časa imeli, je res; ali ne iz pravega namena, ampak zato, da bi bili slavni in popularni postali, pa vse nij nič pomagalo, ostali ste, kar zašlužite. Da ste neumne kmete z vašo učenostjo sleparili, mej kterimi je žalibog tudi mlajši brat moj, je istina, saj ste le v kalni vodi ribarili i drugemu izobraženemu kmetu ste se bali kaj ziniti o geometriji, matematiki in celo o astronomiji.

To Vam odgovarja prosti kmet, ki ne ume latinščine.

Luka Piščanec m. p.

*) Uredništvo nij odgovorno ne za obliko, ne za zadržaj.

LISTNICA UREDNIŠTVA:

Gg. dopisnikom iz Zaleca, tolminskih hribov i drugih: prihodnjic. G. podlistkar v N: prosimo konca do prihodnjic. — „Rokodelci“ v Mirnem: Brezimihi dopisov naš list ne sprejema.

Listnica občinstva.

Ker mi nij nikakor na tem, da bi si prisvojeval duševne, posebno pa poetske proizvode drugih, prosim slavno uredništvo, naj mi javno pritrditi blagovoli, kaj nijsem jaz pisatelj onega preartanega slovesa gospodičini M. S. oatisnenga v Soči dne 27. avgusta 1874. da se s tem zajezi prevrote sočutje onih, kim nijse znane Heinejeve vrstice, ki začnejo z: „Wenn ich ein Gumpel wäre“.

Na Krasu, Šmarnege dne 1874.

Janko Hočevan *

* S tem spričujemo, da nijste Vi oni pesnik Ured.

Št 534

Razpis služeb

V šolskem okraju goriške okolice razpisujejo se stem: a.) Učiteljske službe v občinah III. vrste v Pevmi in Batah, v občinah IV. vrste. v Kozani in Gabrijah. b.) podučiteljsko mesto v občini II. vrste v Črničah c.) Služba učiteljice v šol. občini II. vrste v Ajdovščini in d.) službi učiteljic v šolskih občinah III. vrste v Mirnem in v Solkanu.

Dohodki teh služeb so določeni v §: 22, 30, 33, 36, in 39 deželne šol. postave 10. marca 1870. V pomanjkanju sposobnih ponudnic po e) razpisanih službah, namestili se bodo tudi podučitelji z l. plačo fl. 300.

Prosilci naj vložijo svoje prošnje prevedene z dokazom učiteljske sposobnosti in dosejanega službovanja naj dalje do 25. oktobra t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Prosilci, ki ne služijo v tem okraju, naj vložijo prošnje po njim predpostavljenih šolskih oblastih.

C. K. okrajni šolski svet, v Gorici dne 12. septembra 1874.

SPRETNI AGENTJE

in inšpektorji

se iščejo za eno dobro poslujočo

ZAVAROVALNO BANKO

Ponudbe pod nadpisom

„Reel“ v Trstu, poste restante.

Spretne agente

za prodajo

LOZOV

in družih

državnih papirjev

proti plačilu v mesečnih obrokih precej

sprejme

FERDINAND F. LEITNER

K. K. HOFWECHSLER

WIEN

stadt, boerseplatz 3.

Podpisani se počasti p. n. občinstvu naznaniti, da je odprl

v ulici mestnega vrta v Tabaj-evi

hiši št. 33

delalnico za pozlačenja. On bo vsakovrstna dela sprejemal in obljubnje, da vsacega natančno, hitro in po nizki ceni postreže. Ob enem garantira dobroto dela.

Alojzij Budau.

V isti štacuni se nahaja bogata zaloga oljnatih slik in z oljnatimi barvami tiskanih podob (oleografij) v mesečnih obrokih; kedor pa precej plača, dobode 12 % ceneje.

Ker so se v kratkem času več dobinki pri srečkanji loz pripetili v moji kupčiji, priporočam in ponujam p. t. občinstvu spet

Brunšvejske 20 tolar. loze

po sledečem kupu:

Glavni dobiček je 40000 tolarjev ali 60000 for. a. v.

En cel original loz stoji for. 140 a. v.

deli loza:

1/2	for. 75	—
1/4	40	—
1/10	16	—
1/20	8	—

Glavni dobiček je: 40.000, 6000, 4000 talarjev i. t. d. 50 veliki dobinki morajo izžrebani biti, zaradi tega vsak sé serijo srečkanji loz in del loza more dobiti.

Srečkanje bode uže 30 septembra 1874.

Naročila in pisma z novci se koj rešijo. Listi po srečkanju se razpošiljajo prosto in franco

J. Brod

Bank u. Wechselgeschäft Prag

Weuzelplatz N 3 neben „Spinka“